

Joseph R. Biden elnök külpolitikája A politikai realitások és az ideológiai megújulás talaján

*Foreign Policy of President Joseph R. Biden.
On the Ground of Political Realities
and Ideological Renewal*

Csizmazia Gábor

https://doi.org/10.47707/Kulugvi_Szemle.2023.4.5

Összefoglaló: A Republikánus Párthoz hasonlóan a demokraták körében is kimutatható egy világnézeti megosztottság, így Joseph R. Biden elnök külpolitikáját sem lehet egyetlen jelzővel leírni. Az elemzés célja, hogy beazonosítsa a demokrata külpolitikára hatást gyakorló politikai-ideológiai tényezőket, és azokon keresztül értelmezze a Biden-adminisztráció főbb külügyi kezdeményezéseit. Ennek megfelelően az elemzés két részből áll. Egyrészt a Demokrata Párt mai főbb szárnyainak a bemutatásából (az elnök saját pártján belüli politikai realitások ismertetése), valamint Biden elnöknek és külpolitikai csapatának a főbb irányzatok közötti elhelyezéséből (az új demokrata nemzedék által az amerikai külpolitika terén szorgalmazott ideológiai megújulás lényegének a felvázolása). Másrészt a bideni külpolitika főbb súlypontjainak – nevezetesen: a nemzetközi rendnek a geopolitikai és politikai-ideológiai realitások, valamint az amerikai középosztály gazdasági érdekei mentén történő újjáépítésének – a leírásából (a liberális, progresszív és baloldali megfontolásokra történő rávilágítás).

Kulcsszavak: liberális, progresszív, baloldali internacionalizmus, demokraták, új nemzedék, Biden-adminisztráció, politikai-ideológiai verseny, középosztály

Abstract: Similarly to the Republican Party, there is also a worldview divide among the Democrats as well, thus President Joseph R. Biden's foreign policy cannot be described with a single attribute. The aim of this analysis is to identify the political-ideological factors affecting the democratic foreign policy, and to interpret the Biden administration's main foreign policy initiatives through them. Accordingly, the analysis consists of two parts. On the one hand, it shows the main wings of the Democratic Party (explaining the political realities within the President's own party), and sets the President Biden and his foreign policy team among these main directions (outlining the essence of the ideological renewal in foreign policy as encouraged by the new generation of Democrats). On the other hand, the analysis displays the main emphases of President Biden's foreign policy, namely the rebuilding of the

international order along geopolitical and political-ideological realities as well as economic interests of the American middle class (highlighting the respective liberal, progressive, and left-wing considerations).

Keywords: *liberal, progressive, left-wing internationalism, Democrats, new generation, Biden administration, political-ideological competition, middle class*

Bevezetés

Az utóbbi években az amerikai politikáról szóló elemzéseket a trumpizmusnak a Republikánus Pártra és az elnökségre gyakorolt hatásai uralták, noha közben hasonlóan markáns folyamatok zajlottak le a Demokrata Párt térfelén is. Donald John Trump 2016-os választási győzelme voltaképp Hillary Rodham Clinton és a demokraták kudarca volt, akiknek nem sikerült a Barack Hussein Obama alatt megteremtett sokszínű, ám kiegyensúlyozott választói bázist újra életre kelteniük. Az újabb koalíció kiépítését egyfelől megnehezítette a párt belső ideológiai tagozódása, másfelől viszont Trump elnök stílusa és intézkedései lehetőséget teremtettek egy minimális egységfront kialakítására, amelynek élére 2020-ban Joseph Robinette „Joe” Biden állt. A volt alelnök egyszerre tűnt a legmértékesebb és az ellenfelével szemben leginkább esélyes demokrata jelöltnek. A demokraták számítása bejött, ám a külpolitika terén a Biden-adminisztráció irányvonalai ma sem mindig egyértelműek. Az elemzés egyrészt megvizsgálja a bideni külpolitikára hatást gyakorló politikai-ideológiai tényezőket, és áttekinti az elnök pártján belüli főbb csoportokban és az őt segítő főbb szakértői körben meghatározó külpolitikai nézeteket, másrészt ismerteti a Biden-adminisztráció külpolitikájának a főbb vonásait, és az említett tényezők tükrében értelmezi a kiemelt kezdeményezéseit.

Politikai keretek és szakértő bázis

Bár az amerikai politikai rendszerben a végrehajtó ág vezetője (az elnök) és a törvényhozó ág szereplői (képviselők és szenátorok) is politikai pártok kötelékében tűnnek fel, európai szemmel az ottani pártfegyelem sajátos értelemmel bír. Egyrészt az Amerikai Egyesült Államokban a pártok organikus, de korántsem töretlen lineáris fejlődésen mentek keresztül, amely *de facto* kétpártrendszert eredményezett, ahol teljesen természetes a gyűjtőpártokon belüli politikai-ideológiai tagozódás. Másrészt a prezidenciális rendszer lényege éppen abban áll, hogy a választók eltérő időben és eljárás során hatalmazzák fel az elnököt és a kongresszusi képviselőiket/szenátorait, akiknek az egymással való kapcsolata még egyazon párton belül is lazább, mint az európai parlamentáris rendszerbeli társaik esetében. Mindez azt jelenti, hogy miközben a demokrata és a

republikánus politikusok számos (szak)politikai kérdésben élesen elkülönülnek egymástól, gyakran párton belül sem mutatnak egységet, a nézeteiket pedig a saját pártjukhoz tartozó elnökkel szemben is vállalják. Az elnök az alkotmány és a történeti-jogi precedensek révén alapvetően szabad mozgástérrel rendelkezik a külpolitikában, ugyanakkor ő is egy belső apparátusra támaszkodik, akikkel együtt alakítja azt. Az utóbbi mozgatórugóinak az értelmezéséhez az elnök esetében a megválasztása előtti (főleg a kampány alatti) megnyilvánulások lehetnek az irányadók, míg az apparátus kapcsán a kül- és biztonságpolitikáért felelős kulcspozíciók betöltőinek a nézetei adhatnak támpontokat. Kiemelt figyelmet érdemelnek a Nemzetbiztonsági Tanács tagjai, valamint a testületet koordináló nemzeti biztonsági főtanácsadó, mivel ők (de kiváltképp az utóbbi) vannak a legközelebb az elnökhöz. Összességében tehát az elnök külpolitikai programját a saját elképzelései mellett politikai értelemben a saját pártjának a platformja, szakpolitikai szempontból pedig az őt körülvevő tisztviselők formálhatják.

A modern Demokrata Párt tagozódása

A Demokrata Párt alcsoportjait a progresszív–moderált tengelyen szokás elhelyezni. A skála bal felét a progresszívek foglalják el, akik a leginkább fogékonyak a radikális társadalom- és gazdaságpolitikai nézetekre. A „szuper progresszív”, illetve „nagyon progresszív” alcsoportok rendre az identitáspolitika, illetve a baloldali adó- és szociálpolitika terén szélsőségesnek minősülő gondolatokat képviselnek. Az elsőhöz a kisebbségeknek a bórszín, az etnikai hovatartozás, a szexuális orientáció és az identitás tekintetében folytatott érdekvédelme, az utóbbihoz a gazdasági elit érdekeivel szemben fellépő, széles körű oktatási és egészségbiztosítási szolgáltatásokat garantáló állami újraelosztás tartozik. Míg a „szuper progresszív” demokraták (például Alexandria Ocasio-Cortez és Rashida Harbi Tlaib) főleg a fiatalokat és az etnikai kisebbségeket, addig a „nagyon progresszívek” (például Bernard „Bernie” Sanders és Elizabeth Ann Warren) a lecsúszott és kitörni nem képes társadalmi rétegeket célozzák meg az üzeneteikkel.

A skála középső részén, de még mindig a párt progresszív szárnyán belül vannak azok, akik a liberális értékek „új őrei” szerepében léphetnek fel. Ők ideológiai értelemben mérsékeltebbnek minősülnek, mert noha sok tekintetben osztják a radikális társaik nézeteit, azok kezdeményezését gyakran csak a retorika szintjén vállalják. Hasonló mondható el a liberális értékek „régí őreiről” is, akik bár progresszívnek minősülnek, a győzelmet a radikális nézetek visszafogott képviselőjében látják. Mindkét alcsoport sajátossága, hogy a baloldali értékeket a politikai hatékonyság keretei között képviselik. A siker záloga az újak (például Kamala Devi Harris és Cory Anthony Booker) szerint a demográfiai trendekben,

míg a régiek (köztük Nancy Patricia Pelosi és Charles Ellis „Chuck” Schumer) véleménye alapján a mérleg nyelvét képező erőterben rejlik, ezért a híveiket mindkét fél rendre a fiatal és színes bőrű, illetve a bizonytalan fehér szavazókban keresi.

Végül a skála jobb oldalán található a „méréselt” és a „konzervatív” alcsoport,¹ amelyek tagjai a saját meggyőződésük és a politikai realitások miatt távolságtartók a radikális társaikkal szemben, ugyanis a célcsoportjaik jellemzően billegő körzetek/államok szavazói. A Demokrata Párt balratolódását jelzi, hogy a méréselt alcsoport tagjai (mint amilyen Joshua S. „Josh” Gottheimer) eltűnőben vannak,² a konzervatívok (például Joseph „Joe” Manchin) pedig gyakran a párt különutasainak minősülnek, mivel nyitottak a kétpárti együttműködésre, és hajlandók kompromisszumot kötni a republikánus társaikkal, akikkel számos kérdésben (pl. adócsökkentés, családvédelem, a közbiztonság fokozása) egyetértenek.

A demokrata erőter más logika (például a pártelittel való viszony) mentén is lebontható, de a törésvonalak ilyenkor is hasonlóan alakulnak: minél progresszívebb valaki, annál kritikusabb a pártelittel szemben.³ A Pew Research Center 2021-es felméréséből az derül ki, hogy a demokraták többsége „liberálisnak” vagy „méréseltnek” tartja magát. Habár a demokrata szavazótábor 28 százalékkal ők alkotják a legnépesebb csoportot, a progresszívek és a liberálisok együtt 35 százalékot tesznek ki, míg a főáramlaton kívül eső baloldaliak aránya a párton belül 16, a lazább politikai elkötelezettségűeké pedig 13 százalék. Más szóval: hiába tekinti magát a legtöbb demokrata méréseltnek, a progresszív és a nagyon liberális demokraták valójában többen vannak.⁴

A progresszív és a moderált térfelet elválasztó témák kifejezetten megszaporodtak a 2020-as elnökválasztás idején. Az identitáspolitikát a George Perry Floyd halálát követő *Black Lives Matter* jelszavú tüntetések fűtötték (akárcsak a közbiztonságra fordított erőforrások körüli vitát), a koronavírus-járvány a szociális ellátórendszerek (köztük az egészségügy) elérhetőségének a kérdését tartotta a napirenden, a pandémia gazdasági hatásai pedig a munkavállalók és az eladósodott magánszemélyek közpénzből történő támogatásának (valamint a neoliberalis nézetek mentén kialakított ellátási láncok töredezettségének) a kérdését hangsúlyozták ki.

A Pew Research Centernek a regisztrált szavazók körében végzett 2020. nyári közvélemény-kutatásának az eredménye megerősítette, hogy a választókat leginkább érdeklő témákat a gazdaság (79%), az egészségügy (68%), a legfelsőbb bíróság összetétele (64%) és a járvány kezelése (62%) jelenti. A külpolitika a középmezőnyben szerepelt (a válaszadók 57%-a tekintette „nagyon fontos” kérdésnek), és – érdekes módon – ez volt az egyetlen téma, amelyet a Trump- és a Biden-szavazók azonos súlyúnak értékeltek.⁵

A paritás a gondolkodásmódban is tetten érhető volt. Ahogy a republikánus oldalon teret nyert a trumpi irányvonal, úgy a Demokrata Párton belül is egyre inkább lábra kaptak a baloldali külpolitikai nézetek. Ez önmagában is érdekes fejlemény, ugyanaz az amerikai külpolitika addig mellőzte a baloldalhoz köthető koncepciókat. Az ún. „baloldali internacionalizmus” – amelyen belül a szocialista és a progresszív nézetek intellektuálisan a 19. és 20. századi előfutáraikra, köztük a munkásmozgalmak és a wilsoni koncepciók egyes elemeire épülnek – az alábbi elvekre támaszkodik:

- a bel- és a külpolitika szétválaszthatóságának a tagadása (egyetemes társadalmi értékek nemzetközi képviselése);
- a liberális nemzetközi rend újrarahangolása (az amerikai hegemonia és a nagyvállalati érdekek elvetése);
- az autoriter rendszerekkel szembeni fellépés (a korrupciót és a kizsákmányolást elősegítő autokráciákkal való szembenállás);
- a militarizmus elutasítása (a kapitalista katonai-ipari komplexum elvetése és a katonai erő visszafogott alkalmazása);
- a szociális demokrácia támogatása (a neoliberais szabadkereskedelem alternatív modelljének a keresése).

A 2020-as elnökválasztás jelentősége, hogy az internacionalizmusnak a Joe Biden által képviselt liberális irányzatával szemben Elizabeth Warren személyében megjelent annak a progresszív, Bernie Sanders révén pedig a szocialista variánsa is.⁶

A The Chicago Council on Global Affairs a 2021-es, a demokrata választók külpolitikai nézeteit érintő vizsgálódása során a szavazókat „liberális” és „mérésékelt” gyűjtőtáborra osztotta (az előbbibe értendők a progresszívek, míg az utóbbi a konzervatívokat is felöleli). A felmérésből kiderült, hogy a liberális/mérésékelt demokraták egyértelműen az Amerikai Egyesült Államok aktív világpolitikai szerepvállalását (74/60%-os támogatással), valamint az amerikai vezető szerep másokkal történő megosztását szorgalmazzák (79/76%), továbbá mindkét tábor helyesli Washingtonnak a nemzetközi megállapodásokban való részvételét, amelyek közül kiemelendő a párizsi klímamegállapodás (93/79%) támogatása. Az amerikai kivételességtudat már más kérdés: míg a mérsékelt demokraták zöme (66%) az Egyesült Államokat tekinti a világ legjobb országának, addig a liberálisok többsége (58%) ezt a tézist elutasítja. Hasonló eltérés jelentkezik a katonai erő szerepe és finanszírozása kapcsán is: az amerikai katonai fölény, illetve annak a megőrzése jóval fontosabb a mérsékeltnek (66, illetve 55%), mint a liberálisok számára (41, illetve 31%).⁷ A felmérés azokat igazolta, akik szerint az egy évvel korábbi elnökjelölt-aspiránsok progresszív/baloldali és centrista/mérésékelt külpolitikai irányvonala között nincs érdemi törés sem világnézet, sem értékrend tekintetében. A tartalmi különbségek az alapvető hozzáállás

mellett a gazdaság- és kereskedelem-, illetve a kül- és védelempolitika terén jelentkeznek. Az első tábor égetőbb problémának tartja a klímaváltozást, élesebben kritizálja a globalizáció és a piacgazdaság neoliberais értelmezését, és határozottabban csökkentené a védelmi kiadásokat. Az utóbbiként említett erők e kérdésekben visszafogottabbak, ám az elképzeléseik azonos irányba mutatnak. Mindennek fényében továbbra is a legfontosabb tényező az elnök személyes háttere és meggyőződése maradt.⁸

Az elnök és a szakértői csapata

Miközben Joe Biden egyértelműen a mérsékelt és liberális internacionalista vonalat képviselte a 2020-as demokrata előválasztáson, a jelölése két bizonytalansági tényezőt rejtett magában. Az egyik abból eredt, hogy a Demokrata Párt centrista erőterében is külpolitikai viták zajlottak. Biden politikai tőkéje nem kis részben az Obama-adminisztrációban betöltött alelnöki szerepére épült, így sokan az akkori elnökség egyfajta restaurálását várták tőle. A demokrata értelmiség egy része olyan külpolitikát akart látni, amelyet egy, a geopolitikai verseny helyett a globális együttműködésekben gondolkodó, a kihívásokat egy visszafogott stratégia keretén belül szűken lehatároltan kezelő elnök irányít. Ugyanakkor az újabb generáció tagjai nem kívántak visszatérni az Obama-modellhez, mivel szerintük a 2020-as évek biztonsági környezete és kihívásai alapjaiban különböztek a 2010-es évekéktől. Ők egy olyan külpolitikát vizionáltak, amely égetőbb problémaként kezeli a geopolitikai kihívásokat, hajlandó újragondolni a globális gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok szabályait, valamint készen áll a demokráciák és az autokráciák között húzódó szakadék kiszélesítésére a nemzetközi politikában. E társaság egyes elképzelései (például a neoliberális tanok megkérdőjelezése, valamint az autoriter kleptokráciával és korrupcióval szembeni fellépés) a Demokrata Párt progresszív táborának a nézeteit visszhangozták,⁹ mások (például Washington globális vezető szerepének és a Pekinggel szembeni konfliktusának a felvállalása) viszont aggasztották a progresszív szárny tagjait – különösen amiatt, hogy részben a trumpi külpolitika tapasztalataira épültek. Joe Biden tehát a külpolitikai restaurátor szerepében léphetett fel, de 2020-ban még senki sem tudhatta, hogy valójában mennyi változást hozhat az elnöksége.¹⁰

A másik bizonytalansági tényező a bideni profilhoz köthető. Bár a köztudatban mérsékelt politikusként él róla a kép, Joseph R. Biden politikai múltja az általa képviselt álláspontok széles palettáját öleli fel. 1973 óta Delaware állam szenátora, s mint ilyen, már 1988-ban indult az elnökségért, és akkor is a középosztály embereként állította be magát, noha az élettapasztalata e tekintetben megkérdőjelezhető (nagyapja egy olajvállalat vezető tisztviselője volt, ő maga pedig jogi egyetemet végzett, majd négy éven belül megkezdte a hosszú szenátori

karrierjét). Egy időben az afroamerikai diákok szegregációjának az ellensúlyozására hivatott kötelező buszoztatás ellenzőjeként volt ismert¹¹ – ezért a 2020-as előválasztáson a későbbi alelnöke, Kamala Harris a déli államok rasszista politikusaival való együttműködéssel vádolta.

A külpolitikai múltja is vegyes képet mutat, mert bár a Szenátus külügyi bizottságának az elnökeként sok tapasztalattal rendelkezett, az évek során változó nézeteket vallott. Az 1980-as években helyeselte Grenada és Panama megszállását, de a nicaraguai kontrák támogatása ellen szavazott. A következő évtized folyamán ellenezte az első öbölháborút, utána pedig Szaddám Huszein hatalomban tartását, viszont a délszláv háború, majd a koszovói műveletek mellett tette le a voksát. A 2000-es évekbeli pálfordulása, hogy megszavazta az afganisztáni és az iraki intervenciót, ám alelnökként bizonytalan volt a fokozott katonai műveletek (köztük az afganisztáni és a líbiai) szükségességében, kivéve az Iszlám Állam elleni fellépést. Vagyis a külpolitikája tekintetében volt „mérsékelt”, „héja” és „galamb” is.¹²

Biden végül a „mérsékelt” profiljának köszönhetően, hogy a Demokrata Párt 2020-ban őt jelölte elnöknek: a 2016-os választás egyik tanulsága ugyanis az volt, hogy egy olyan személyt kell indítani, akivel szemben kevésbé alkalmazhatók a Hillary Clinton kampányát megnehezítő előítéletek.¹³ A volt alelnök egy olyan mezőnyben versenyzett, ahol egy progresszív élbolyt kellett maga mögé utasítania, illetve végső soron Bernie Sanders támogatóit megnyernie.¹⁴ A vermonti szenátor hátralépésével a Biden-kampány elkezdett progresszív programpontokat is felvállalni, s ezért a jelenlegi elnök a republikánusok szemében mindmáig – Michael Richard „Mike” Pence volt alelnök szavaival – egy „trójai faló”,¹⁵ aki a Demokrata Párt progresszív szárnyának a nézeteit csempészi a látszólag kultúrharctól mentes programjába.¹⁶ A progresszívek egy része nem is titkolja, hogy az elnök középutas magatartása tökéletes a radiális reformok elfogadtatásához:¹⁷ a kabinetfőnöke, Ronald Alan „Ron” Klain révén bejárhatnak a Fehér Házba konzultálni – ami persze nem garancia az érdekeik érvényesítésére (sőt, egyesek szerint Klain taktikája a progresszívek puhításáról szól).¹⁸ Mindazonáltal, e csoportok szemében a vezető tisztviselőhöz való személyes hozzáférés már fél siker, ezért külön öröm volt számukra, hogy a Trump–Biden-váltás lebonyolítását a progresszív körökhöz köthető Edward Emmett „Ted” Kaufman vezette.¹⁹

A Biden-adminisztrációval kapcsolatos egyik közhely, hogy az elnököt körülvevő tisztviselők és tanácsadók – az elődjétől eltérően – valóban professzionális és összeszokott csapatot alkotnak. A hatalomváltás levezetésére ez mindenképpen igaz volt. Ted Kaufman nemcsak Biden elnök régi jó barátjaként, hanem szakmailag releváns tisztviselői múlttal rendelkező szereplőként is vezényelte le az új adminisztráció hivatalba lépését. Már a Sanders-kampány felfüggesztésekor elkezdte a felkészülést egy lehetséges Trump–Biden-váltásra, amelynek

az állomásait jól ismerte, ugyanis szenátorként ő volt annak a 2010-es törvénynek az előterjesztője, amely erőforrásokat és helyet biztosított a két párt végső elnökjelöltje számára a váltásra történő felkészüléshez, sőt a törvény 2015-ös módosítását is róla nevezték el. Hatalomváltáskor a hivatalba lépő elnök közel négyezer új tisztviselőt vihet a szövetségi kormányba, és a tapasztalatok szerint a kinevezések a kabinettagok megjelölésével kezdődnek, majd a szenátusi jóváhagyást nem igénylő tisztviselőkkel folytatódnak. Kaufman azonban megfordította ezt a sorrendet, hogy a szenátusi meghallgatásokkal időt spóroljon, és már Biden elnök beiktatásának napján munkára készen álljon egy csapat a Fehér Házban. Ez utóbbit elsősorban elnöki tanácsadók alkotják,²⁰ s a szerepük azért bír különös jelentőséggel, hogy a Biden-adminisztráción belül ők felelnek a politikai döntéshozatalért és tanácsadásért, nem pedig a kabinetet.²¹

Miközben Biden elnök tágabb kabinetjének az összeállításába a progresszívek is megpróbáltak beleszólni (inkább kevesebb, mint több sikerrel), a nemzetbiztonságért felelős személyek kapcsán Bident gyakran éri az a vád, hogy visszahozta a „massza” (*The Blob*) néven ismert kül- és biztonságpolitikai elit tagjait a Fehér Házba. Függetlenül attól, hogy ezt az egyértelműen le nem határolható (bár többnyire a liberális internacionalizmussal egyező elveket valló, elit egyetemeken végzett, illetve befolyásos kutatóintézetben dolgozó személyekből álló) kört milyen megítélés övezi, abban általános egyetértés van, hogy Biden elnök az Obama-adminisztráció volt munkatársainak adta ezt a területet.²² Obama embereinek a visszatérése mind a kabinettagok (többek közt Antony John Blinken külügyminiszter, Lloyd James Austin védelmi miniszter, Janet Louise Yellen pénzügyminiszter, Avril Danica Haines nemzeti hírszerzési igazgató és William Joseph Burns, a Központi Hírszerzési Hivatal igazgatója), mind a különmegbízottak (például John Forbes Kerry klímaügyi különmegbízott, illetve a belpolitikai tanács igazgatója, az idén tavasszal lemondott Susan Elizabeth Rice) esetében tetten érhető volt.²³

A külpolitikai döntéshozatal szempontjából kiemelkedő a Nemzetbiztonsági Tanács (*National Security Council*, NSC) és különösen a testület munkáját koordináló nemzetbiztonsági főtanácsadó. A posztot Jacob Jeremiah „Jake” Sullivan tölti be, aki már évek óta vezető demokrata politikusok tanácsadójaként dolgozik (Amy Jean Klobuchar szenátortól Hillary Clinton külügyminiszteren át Joe Biden alelnökig). Ugyanakkor Jake Sullivan annak az új demokrata nemzedéknek a tagja, amely kész megkérdőjelezni az Obama-korszak igazságait, az NSC keretében működő csoportokat pedig konstruktív viták szervezésére ösztönözte, s a külföldi diplomatáknak is mintegy jelezte, hogy „Mi nem Trump vagyunk, de nem vagyunk Obama sem”.²⁴ Sullivan egy olyan Nemzetbiztonsági Tanács kialakításán dolgozott, amelyet elsősorban a hazai és a nemzetközi kihívások keresztmetszetében lévő ügyekre (például az adópolitikára vagy az ellátási láncokra) hangoltak.²⁵ Mindezt a testület összetétele is tükrözte. Biden elnök

2021 februárjában adta ki a Nemzetbiztonsági Tanács rendszerének a megújításáról szóló elnöki memorandumát,²⁶ amely egyfelől megerősítette a testület felépítésének és személyi összetételének a korábbi mintáit, másfelől nagyobb hangsúlyt adott néhány témának és szereplőnek, így példátlan módon a testület rendes tagjává tette az Egyesült Államok Nemzetközi Fejlesztési Hivatalának a vezetőjét²⁷ (Samantha Jane Power egyébként szintén korábbi Obama-alkalmazott volt).

Összességében kijelenthető, hogy a Biden elnököt körülvevő kül- és biztonságpolitikai csapat tagjait elsősorban az Obama-évek közös munkája kötötte össze, de immár egy olyan szervezetben működnek, amely a gondolkodásában próbál túllépni az Obama-adminisztráció politikáján.

A „Biden-doktrína” főbb vonásai

Bár a modern amerikai külpolitika átfogó koncepcionális értelmezése elsősorban a nemzeti biztonsági stratégia főbb tételei mentén lehetséges, azon belül létezhet egy, az elnök személyéhez köthető hangsúlyos, számos konkrét kezdeményezést következetesen meghatározó doktrína is. A szakirodalom nem minden elnök nevéhez társít doktrínát, jóllehet az ilyen vezérelvek azonosítására a Fehér Ház minden ura esetén kísérletet tesz. A próbálkozások többnyire azért fulladnak kudarcba, mert egy doktrína nem feltétlenül jelenik meg egy-egy jól artikulált és hangsúlyos elnöki kijelentésben, ami megnehezíti a felismerését és a lehatárolását. Ez a kihívás Joe Biden kapcsán is jelentkezik. A mögötte álló politikai keretek és szakértői bázis annyira vegyes képet vázolt fel a terminus eddigi ideje alatt, hogy azzal jócskán megnehezítették a bideni külpolitika pontos definiálását. Az elnök voltaképpen azzal nyert választást, hogy tőle remélték, hogy leváltja Trumpot, és eltávolítja a politikai hagyatékát – de egy saját külpolitikához ez önmagában kevés.²⁸

A „Biden-doktrína” beazonosítására többen is próbálkoztak – vegyes eredménnyel. Egyesek szerint a bideni külpolitika egy-egy konkrét kezdeményezés révén tulajdonképpen mindenkinek – a liberális internacionalistáktól a realitáig, illetve az emberi jogi aktivizmust szorgalmazóktól a visszafogott katonai szerepvállalás híveig – adott valamit, ugyanakkor éppen ezért nem lehet egyetlen doktrínáról beszélni.²⁹ Mások úgy vélik, hogy mivel az elnök eleve pragmatista módon kezeli a különböző érdekcsoportok közötti együttműködést, ő maga pedig többféle külpolitikai vonalat is képviselt a múltban, végső soron nem is létezik olyasmi.³⁰ A Biden-adminisztráció valóban több forrásból merített a külpolitikája kidolgozásakor, amely a liberális, a progresszív, sőt a trumpi tapasztalatok figyelembevételével³¹ (és az utóbbival részben kontinuitásban) két meghatározó gondolatra épült. Egyrészt a geopolitikai versenyt tágabb értelemben, a nagyhatalmak politikai rendszereinek a versenyeként értelmezte,³² másrészt

a nemzetközi gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok megreformálásában az amerikai társadalmi érdekek jobb érvényesülését kereste.³³

Újjáépített nemzetközi rend

Összhangban az amerikai kormányváltásokkor jellemző külpolitikai kontinuitás gyakorlatával, a Biden-adminisztráció is osztotta elődjének azon felismerését, miszerint a geopolitikai verseny realitása egyre jobban érezhető a nemzetközi politikában. Biden elnök 2022-es nemzeti biztonsági stratégiája szerint „a poszt-bipoláris korszak egyértelműen lezárult, és a nagyhatalmak között a jövő meghatározására vonatkozó verseny van folyamatban”.³⁴ Thomas Wright, a Nemzetbiztonsági Tanács stratégiai tervezésért felelős főigazgatója úgy véli, hogy bár a posztbipoláris korszak végének a gondolata már évtizedek óta ismert (előbb a 2001. szeptember 11-i terrortámadások, majd a 2008-as pénzügyi-gazdasági recesszió utáni évekből), a nemzetközi biztonság az elmúlt két évtizedben tapasztalt változásaihoz képest újdonság, hogy a nagyhatalmak között olyan komoly nézetkülönbségek vannak, amelyek előreláthatólag nem könnyen rendeződnek.³⁵ Mindezt a Trump-adminisztráció is látta, ahogy a Washington és a revizionista Peking, illetve Moszkva közötti politikai-ideológiai ellentétet is, azonban a Biden-kormányzat ez utóbbit egyenesen a középpontba helyezte.

A geopolitikai verseny nemcsak a nagyhatalmak, hanem egyes államszervezési modellek, a liberális demokrácia és annak illiberális, illetve autoriter alternatívái közötti vetélkedés is egyben. A demokrata külpolitikai elit új nemzedékére jellemző sürgősséget a stratégiai dokumentum a „világ fordulóponthoz érkezett” – egyébként Biden elnök által többször is használt – kifejezéssel szemléltette.³⁶ Hasonlóképpen kijelenthető, hogy – a bel- és a külpolitika összekapcsolásával összhangban – a bideni világkép szerint a politikai modellek versenyében a geopolitikai, a transznacionális és a hazai kihívások egymással összefonódva jelentkeznek. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy miközben az autoriter rendszerek egyre határozottabban igyekeznek a technológiai és a gazdasági képességeiket a demokráciákkal szemben érvényesíteni (sőt, akár a katonai erejüket is fitogtatják), addig a határokon átívelő kihívások egy része (például a járványok és a korrupció) túlmutat a közös fenyegetéseken, és szintén a liberális modell hatékonyságát teheti próbára, ahogy a politikai biztonság hazai problémái is.³⁷

A bideni külpolitikának az e kihívásokra adott válasza a liberális internacionalizmus logikájára, vagyis a demokratikus országok közötti összezárásra épült. Biden már a 2020-as elnökválasztási kampányban jelezte egy e céllal összehívandó demokráciacsúcs megrendezésének a szándékát. Ugyanezen forgatókönyv mentén hangsúlyozta az Egyesült Államoknak a nemzetközi intézményekhez és szervezetekhez való visszatérésének a fontosságát.³⁸ Ugyanakkor a kép ennél árnyaltabb. Egyfelől a Trump-adminisztrációnak a nemzetközi intézményekkel

való viszonya sok esetben valóban feszült volt, a bideni váltás pedig nem egy esetben a trumpi döntések visszavonását jelentette. Így Biden elnök nem sokkal a hivatalba lépését követően újra csatlakoztatta az Egyesült Államokat az Egészségügyi Világszervezethez és a párizsi klímamegállapodáshoz. Másfelől viszont Donald Trump éppen azért vetette meg e fórumokat, mert szerinte az ország revizionista és autoriter kihívói a jelenlétükkel és a befolyásukkal korrumpálták azokat.

Joe Biden nyíltan nem osztotta e nézetet, viszont a modellek versenyével párhuzamosan neki is szembesülnie kell az amerikai-kínai, illetve az amerikai-orosz együttműködések akár bilaterális alapon folytatott kísérleteinek az egyre szűkösebb lehetőségeivel. Thomas Wright szerint Washingtonnak kettős megközelítésre van szüksége Moszkvával és Pekinggel szemben, amelynek a lényege, hogy a globális ügyekben a geopolitikai versengés közepette is keresi a felek közötti érdekegyezést. Ez a képlet önmagában nem új, viszont Wright ezt kiegészítette azzal, hogy a versenytársakkal folytatott kooperáció nem kaphat túlzott hangsúlyt, vagyis például ha Washington Pekinggel együttműködési lehetőséget talál a klímapolitika terén, akkor a geopolitikai realitások szem előtt tartásával ugyanezen a területen sokkal mélyebb és szélesebb körű programokat kell folytatnia a demokratikus szövetségeseivel.³⁹ Mindez felveti a Biden-adminisztráció által elképzelt világ pontos kontúrjainak a kérdését. Egyes elemzők szerint az Amerikai Egyesült Államok a kihívói felemelkedése miatt már nem tudja újjáépíteni a posztbipoláris nemzetközi rendet, hanem fel kell készülnie egy, a bipolárisra emlékeztető világra, amelyben a nemzetközi együttműködés a geopolitikai törésvonalak szerint alakul.⁴⁰ Ezzel az eséllyel a Biden-adminisztráció is számol. A 2022-es nemzeti biztonsági stratégiájában is szerepel, hogy Washington szeretné elkerülni, hogy „a verseny eszkalációja a merev blokkok világába forduljon”, amely választási kényszer elé állítja a kisebb országokat.⁴¹

A bideni külpolitika előzetes kalkulációitól eltérően, az orosz-ukrán háború szélesebb nemzetközi politikai következményei is ebbe az irányba mutatnak. A nyugati világ az Egyesült Államok vezetésével példátlanul kemény és széles körű szankciókat vetett ki az Oroszországi Föderációra, amivel nemcsak annak az Ukrajna ellen elkövetett katonai agresszióját büntette, hanem több szálon elvágta Moszkvának a külvilággal kialakított gazdasági és kereskedelmi kapcsolatait is. Thomas Wright úgy látta, hogy az orosz stratégiai számításokat kívülről nem lehet felülírni, viszont az élesebb helyzetekkel való szembesítés révén mód nyílik azok módosítására: nem sokkal a kinevezése előtt a Brookings Institution szakértője azt szorgalmazta, hogy Washington egyszerre kínáljon fel egy enyhe és egy feszült biztonsági környezettel járó opciót Moszkvának, az azokkal járó végletek feltüntetésével. Azt is kifejtette, hogy a szankciók egymagukban nem elégségesek az orosz fél elrettentésére.⁴² Peter Harrel, a Nemzetbiztonsági Tanács nemzetközi gazdaságpolitikáért és versenyképességért felelős főigazgatója pedig

úgy vélte, hogy azok nem pótolhatják a fegyvereket,⁴³ a céljuk inkább az orosz képességek degradálása. Biden elnök kérésére külön elvárás volt a multilaterális, vagyis a nyugati szövetségesekkel való minél szélesebb körű előzetes koalícióépítés.⁴⁴ Az első szankciók kivetését követően Janet Yellen pénzügyminiszter óva intette a harmadik országokat attól, hogy a gazdasági büntetőintézkedéseket kijátsszák.⁴⁵

Az amerikai szankciópolitika tehát időben felkészült a konfliktusra,⁴⁶ a védelempolitika viszont már kevésbé: Washington elhivatottan és nagy volumenben kezdte biztosítani a fegyverszállítmányokat Ukrajnának, amelyek azonban a járulékos költségeik következtében politikai értelemben megosztóbbak voltak otthon. A Biden-adminisztráció Ukrajna-politikája mégis jól mutatta, hogy a nemzetbiztonsági kérdésekben a liberális internacionalista szakértők uralják a washingtoni diskurzust, amelybe a progresszív erők⁴⁷ eddig egyáltalán nem tudtak beleszólni.⁴⁸

Középosztályra hangolt külpolitika

A Biden-adminisztráció agendáját jelentősen meghatározta a 2020-as elnökválasztás idején jelentkezett társadalmi és gazdasági problémák halmaza. A *Black Lives Matter* mozgalom tüntetői 2020 nyarán szinte az egész ország területére kiterjedő, gyakran erőszakos utcai tiltakozáshullámot indítottak, miközben a koronavírus-járvány okán bevezetett lezárások átmenetileg leállították az amerikai gazdaság egyes szegmenseit, ami emberek millióinak az anyagi létbiztonságát fenyegette. Bár mindkét fejleményt pillanatnyi anomáliának is lehetne tekinteni, végső soron a hazai demokratikus intézményrendszer és a nemzetközi szabadkereskedelem terén régebb óta létező társadalmi-gazdasági sebezhetőségekre világítottak rá. Ennek megfelelően Biden a kampánya során a nemzetközi fórumokra való visszatérés mellett a liberális internacionalista modell e két pillérének a javítását is a zászlajára tűzte.⁴⁹ A lépést a 2016-os választások elbukásából levont tanulság is indokolta: a Demokrata Párt politikusai (kiváltképp a progresszív szárnyon) felismerték, hogy a trumpi populizmus célba talált a demokrata elit által már elhanyagolt szavazók (például a közép-nyugati „kékgaléros” munkások) körében.

Erre a konklúzióra jutott a liberális internacionalizmusban továbbra is hívó demokraták új nemzedéke is: Jake Sullivan személyes meggyőződésévé vált, hogy a külpolitikát újra közel kell vinni az átlagemberekhez,⁵⁰ és hogy az amerikai és a nemzetközi liberális intézmények problémáját nemcsak a trumpizmus jelenti, hanem az utóbbi mögött meghúzódó valós társadalmi sérelmek is.⁵¹ Ez fontos önreflexió volt, hiszen a 2016-os választáson Hillary Clinton még „szánalmasnak” (*deplorables*) minősítette a globalizáció veszteseit, akik inkább a Trump-tábor felé hajlottak.

Amikor Joe Biden meghirdette a „középosztályra hangolt külpolitikát” (*foreign policy for the middle class*), akkor azzal Donald Trump szlogenének – „Tegyük újra nagyvá Amerikát!” (*Make America Great Again!*) – a demokrata verzióját kínálta fel. Ebből adódóan a két elnök politikája között folytonosság van, noha a megközelítések tartalma némiképp eltér egymástól. Egyrészt Trump elnök érvénytelenítette az elődje által megkezdett programokat (például visszavonta az Egyesült Államokat a TPP néven ismert csendes-óceáni szabadkereskedelmi partnerségből), míg Biden elnök ilyent nem tervezett. Másrészt a trumpi jelmondat (*America First*) nem utalt a célközönségre, a bideni viszont igen (a jövedelmi szempontból szegényebb háztartásokat célozta meg – a lehatárolás a Demokrata Párt balra tolódásának is betudható). Harmadrészt a két elnök adópolitikai elképzelése is ütközött, mert bár mindkettő az átlagamerikai adófizetőknek kívánt kedvezni, a trumpi megoldás egy, a „lecsorgás” (*trickle-down*) logikáját követő, átfogó nemzeti adóreform volt (a társasági nyereségadó 35-ről 21%-ra csökkentése), a bideni megközelítés pedig a nagyvállalati érdekekre kevésbé ügyelő multilaterális megállapodás (amely a 15%-os globális minimumadót szorgalmazza).⁵²

Jake Sullivan központi szereppel bírt a „középosztályra hangolt külpolitika” bevezetésében: a demokrata tanácsadó 2017–2019 között a Carnegie Endowment for International Peace egyik kutatócsoportjának tagjaként Ohio, Colorado és Nebraska államban készített felmérést az amerikai külpolitikával szembeni elvárásokról. A kutatás eredményeként publikált jelentés megerősítette, hogy az amerikai középosztály tagjai gyakran váltak a globalizáció veszteseivé, és azt szeretnék, ha Washington több figyelmet fordítana az egyenlőtlenségekre, érdemi vitát indítana a kereskedelmi kérdésekről, valamint olyan külpolitikát folytatna, amely az emberi és az anyagi költségeit tekintetében (különösen a háborúk vonatkozásában) „kevésbé ambiciózus”. Sullivan később elmondta, hogy a Biden-adminisztráció külpolitikájának a mércéje mindig az lesz, hogy „jobbá, biztonságosabbá és könnyebbé teszi-e a dolgozó családok életét”.⁵³

A Carnegie-jelentés konklúziói valóban megjelentek a kormányzati tisztviselők megnyilvánulásaiban. Habár Samantha Jane Power, az Egyesült Államok Nemzetközi Fejlesztési Hivatalának a vezetője 2023-ban kifejtette, hogy Washington fontosnak tartja a demokrácia politikai elemeinek (a jogállamiságnak és az egyéni szabadságjogoknak) a nemzetközi támogatását, új kiemelt feladatként a gazdasági sérelmek globális kezelését jelölte meg, amelyben külön figyelmet kap az egyenlőtlenség és a korrupció problémája⁵⁴ (a Biden-adminisztráció 2021 végén jelentette meg az Egyesült Államok első korrupcióellenes stratégiáját). Még Biden elnök leendő ENSZ-nagyköveteként Linda Thomas-Greenfield, illetve leendő CIA-igazgatójaként William J. Burns bejelentette, hogy a demokrácia külföldi támogatását keretek közé fogják szorítani: az Egyesült Államok ugyanis már nem tudja maradéktalanul helyreállítani a hegemon helyzetét, ezért önmérsékletet kell mutatnia, egyúttal pedig szem előtt tartania „a hazai

megújulás felgyorsításának és az amerikai középosztály megerősítésének [a minden mást] felülíró prioritását”.⁵⁵

A Sullivan-féle mércére és útjelölésre Antony J. Blinken is emlékeztetett az első külügyminiszteri beszédében, amelyben elmondta, hogy a diplomatái nem térnek vissza az Obama-korszakban folytatott gyakorlatokhoz, hanem tanulnak a korábbi tévedésekből, vagyis a megfontolatlanul és kellő társadalmi konzultáció nélkül kötött szabadkereskedelmi megállapodásokból.⁵⁶

A liberális internacionalisták okulásának eredményeképpen a Biden-csapat újragondolta a liberális nemzetközi rend megerősítésére irányuló törekvéseket. A 2021-es nemzeti biztonsági stratégia iránymutatása szerint „a korábbi rendet nem lehet egyszerűen helyreállítani”,⁵⁷ a következő évi pedig úgy fogalmazott, hogy a globális gazdaság fellendítése és azzal párhuzamosan az amerikai munkavállalók érdekvédelmének a biztosítása érdekében „túl kell lépni a hagyományos szabadkereskedelmi megállapodásokon”.⁵⁸ Ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy Biden elnök már nem kívánt új átfogó szabadkereskedelmi megállapodásokat kötni (annak ellenére, hogy azokra vonatkozóan 2021 nyaráig kongresszusi könnyítéssel rendelkezett). Az ilyen jellegű hagyományos egyezményekre jellemző vámcsökkenések helyett a bideni kereskedelempolitika lényege, hogy ki kell szolgálnia a gazdaság- és iparfejlesztési stratégiáját – ez utóbbi pedig külön figyelmet szentel a zöldátállásnak (a környezetbarát energiával összefüggő munkahelyteremtésre) és az innovatív szektoroknak (elsősorban a félvezetőgyártásnak). Így a Biden-adminisztráció által tető alá hozott megállapodások (például az EU–USA Kereskedelmi és Technológiai Tanács) a gyártási, technológiai, szállítási, valamint a környezet- és munkavédelmi szabályok kialakítását és koordinálását célozzák.⁵⁹

A „szabadkereskedelmi megállapodás” e sajátos értelmezését azonban komoly kritika érte,⁶⁰ főleg az amerikai termékek további piacszerzését szorgalmazók részéről. Összességében ugyanis a bideni kereskedelempolitika jobban tükrözi a Demokrata Párt bal szárnyának az ötleteit, amelyek kivitelezője a liberális internacionalisták új demokrata nemzedéke. Katherine Chi Tai, az Egyesült Államok kereskedelmi főképviseleje a 2023-as davosi Világ gazdasági Fórumon „új gazdasági világrendről” beszélt, Jake Sullivan nevéhez pedig az „új washingtoni konszenzus” gondolata társult. Bár e koncepciókat nem dolgozták ki részletesen, alapvetően az amerikai középosztály és a gyáripari munkavállalók érdekeit hivatottak védeni. Mivel e szándék egybeesik a progresszív és a populista erők által egyaránt hangoztatott követelésekkel,⁶¹ az a Biden-adminisztráció politikai sorsától függetlenül jó ideig a washingtoni politika része marad.

Következtetések

A Biden-adminisztráció külpolitikájának a főbb vonásai azt igazolják, hogy a Demokrata Párt a nemzetközi kapcsolatok kezelését illetően is balra tolódott. A párt progresszív és baloldali elemeinek az amerikai külpolitikára gyakorolt hatása azonban csak közvetettnek mondható, mert egyfelől a nemzetbiztonsággal foglalkozó kulcspozíciókat továbbra is a liberális internacionalista elit tagjai töltik be, másfelől a meghatározó hazai társadalmi-gazdasági kérdésekkel összefüggő külpolitikai lépések azt mutatják, hogy ez az érdekcsoport is fogékonyabb lett a korábban csak a radikálisok által felkarolt ötletekre.

Mindez az elméleti elemzések és a gyakorlati politika szempontjából is izgalmas időszakot hozhat. Egyrészt a Trump-adminisztráció során tapasztalt konzervatív internacionalizmus és konzervatív nacionalizmus után most a Biden-adminisztráció új liberális és progresszív internacionalizmusának a még le nem tisztult koncepciói adhatnak betekintést az amerikai külpolitikai gondolkodás fejlődésének a legújabb szakaszáról. Másrészt annak ellenére, hogy pártpolitikai értelemben összeegyeztethetetlenek, a populista trumpi republikánus és a bideni megújult demokrata erők külpolitikai elképzelései végül hasonló pályára kerülhetnek: mindegyiké egy önérzetesebb Amerikát és egy blokkosodó világot teremthet.

Jegyzetek

- 1 Bacon, Perry Jr.: „The Six Wings of the Democratic Party”, *FiveThirtyEight*, <https://fivethirtyeight.com/features/the-six-wings-of-the-democratic-party/> (a letöltés ideje: 2023. július 28.)
- 2 Zengerle, Jason: „The Vanishing Moderate Democrat”, *The New York Times*, <https://www.nytimes.com/2022/06/29/magazine/moderate-democrat.html> (a letöltés ideje: 2023. július 31.)
- 3 Samuels, Alex: „The 4 Main Factions of the House Democratic Caucus”, *FiveThirtyEight*, <https://fivethirtyeight.com/features/the-4-main-factions-of-the-house-democratic-caucus/> (a letöltés ideje: 2023. július 28.)
- 4 *Pew Research Center*, „Beyond Red vs. Blue: The Political Typology. 2. The Democratic Coalition”, <https://www.pewresearch.org/politics/2021/11/09/the-democratic-coalition/> (a letöltés ideje: 2023. július 31.)
- 5 A demokrata szavazók 84%-a szerint az egészségügy, 82%-uk szerint a járvány egy „nagyon fontos” faktor volt a választáson, míg a republikánusoknak csak 48, illetve 39%-a gondolta ugyanezt. A faji és etnikai, valamint a gazdasági egyenlőtlenségek esetében is kimutatható volt a republikánus–demokrata véleménykülönbség: míg e két kérdéskört a Trump-szavazók 24, illetve 28%-a tekintette „nagyon fontosnak”, addig a Biden-szavazóknál rendre 76 és 65%. Ennél nagyobb szakadék csak a klímaváltozás kérdésében mutatkozott (11–68%-os republikánus–demokrata súlyponttal). *Pew Research Center*, „Election 2020: „Voters Are Highly Engaged, but Nearly Half Expect to Have Difficulties

- Voting. 4. Important Issues in the 2020 Election”, <https://www.pewresearch.org/politics/2020/08/13/important-issues-in-the-2020-election/> (a letöltés ideje: 2023. július 31.).
- 6 Ettinger, Aaron: „Is There an Emerging Left-Wing Foreign Policy in the United States?”, *International Journal*, 75., no. 1. (2020): 25–32.
- 7 Smeltz, Dina és Sullivan, Emily: „Liberal and Moderate Democrats: How Different Are They in Views on Foreign Policy?”, *The Chicago Council on Global Affairs*, <https://globalaffairs.org/sites/default/files/2022-02/Democratic%20Divisions%20Brief.pdf>, 2–5., 15–16. o. (a letöltés ideje: 2023. július 30.).
- 8 Wright, Thomas: „The Real Progressive–Centrist Divide on Foreign Policy”, *The Atlantic*, <https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2020/02/progressive-centrist-divide/606646/> (a letöltés ideje: 2023. július 30.).
- 9 Wright, Thomas: „Between Restoration and Change”, *Brookings Institution*, <https://www.brookings.edu/articles/between-restoration-and-change/> (a letöltés ideje: 2023. július 31.).
- 10 Wright, Thomas: „The Quiet Reformation of Biden’s Foreign Policy”, *The Atlantic*, <https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2020/03/foreign-policy-2021-democrats/608293/> (a letöltés ideje: 2023. július 31.).
- 11 Phillips-Fein, Kim: „Joe From Scranton”, *Nation*, 312., no. 9. (2021): 33–34.
- 12 Tierney, Dominic: „In Search of the Biden Doctrine”, *Foreign Policy Research Institute*, <https://www.fpri.org/article/2020/11/in-search-of-the-biden-doctrine/> (a letöltés ideje: 2023. július 30.).
- 13 Dominguez, Casey B. K.: „Learning From Loss: The Democrats 2016–2020”, *Forum*, 18., no. 4. (2021): 656.
- 14 A demokrata előválasztás kezdetén, 2020 elején, a progresszívek és a főáramlaton kívül eső baloldaliak körében az első számú jelölt Bernie Sanders volt (35, illetve 38%-os támogatottsággal), míg a liberálisok és a mérsékeltek körében Joe Biden (31 és 39%-kal). Novemberben jóformán a teljes demokrata szavazótábor beállt a volt alelnök mögé, aki így a mérsékeltek 92, a liberálisok és a progresszívek 98–98, a főáramlaton kívül eső baloldaliak 94%-os támogatását élvezte. *Pew Research Center*, „Beyond Red vs. Blue”.
- 15 Miguel, Luis: „Joe Biden Unmasked”, *The New American*, 36., no. 18. (2020): 11–15.
- 16 Miközben az amerikai sajtó egy része azt állítja, hogy a Biden-adminisztráció kizárólag szakmailag megalapozott döntéseket hoz, a konzervatív kritikusai szerint a szakpolitikai kezdeményezései valójában a kultúrharc kontextusában történnek, legyen szó akár az Egyesült Államok és a rasszizmus történetének az oktatásáról, akár (szociális) infrastruktúra-fejlesztésről, a szakszervezetek erősítéséről vagy éppen az illegális bevándorlók megnevezéséről. Rothman, Noah: „Joe Biden, Culture Warrior”, *Commentary*, 151., no. 6. (2021): 33–36.
- 17 Conniff, Ruth: „Joe Biden’s Progressive Presidency”, *Progressive*, 85., no. 3. (2021): 14.
- 18 Sammon, Alexander: „How Joe Biden Defanged the Left”, *The American Prospect*, 32., no. 4. (2021): 9.
- 19 Dayen, David: „Dr. Jekyll, or Mr. Biden?” *The American Prospect*, 31., no. 3. (2020): 22.
- 20 Kumar, Martha Joynt: „Joseph Biden’s Effective Presidential Transition: »Started Early, Went Big«”, *Presidential Studies Quarterly*, 51., no. 3. (2021): 585–590.
- 21 Pfiffner, James P.: „Organizing the Biden Presidency”, *Presidential Studies Quarterly*, 51., no. 4. (2021): 828.
- 22 A „massza” tagjaival szembeni fő kritika, hogy exkluzív szakértők hírében állnak, holott egyes döntéseik utólag gyakran tévesnek bizonyulnak. Borosage, Robert L.: „Biden’s Picks”, *The Nation*, 311., no.13. (2020): 4.

- 23 Az Obama idején kinevezettek közül több is tagja Biden Nemzetbiztonsági Tanácsának, így például Kamala Harris alelnök nemzetbiztonsági főtanácsadója Philip H. Gordon, az első Obama-kormány európai és eurázsiai ügyekért felelős helyettes államtitkára lett, akinek tanítványaként Amanda Sloat kapta a Nemzetbiztonsági Tanács európai ügyekért felelős igazgatói pozícióját. A szakértők a legelitebbnek tekintett kutatói intézményekből (többben a Brookings Institution központjából) tértek vissza a kormányzatba. Carden, James: „The Company Men Behind Biden’s Foreign Policy »Blob«”, *Asia Times*, <https://asiatimes.com/2022/05/the-company-men-behind-bidens-foreign-policy-blob/> (a letöltés ideje: 2023. július 15.).
- 24 Labott, Elise: „The Sullivan Model”, *Foreign Policy*, <https://foreignpolicy.com/2021/04/09/the-sullivan-model-jake-nsc-biden-adviser-middle-class/> (a letöltés ideje: 2023. július 10.).
- 25 Haass, Richard: „A Conversation with Jake Sullivan”, *Council on Foreign Relations*, <https://www.cfr.org/event/conversation-jake-sullivan> (a letöltés ideje: 2023. július 10.).
- 26 *The White House*, „National Security Memorandum/NSM-2”, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/02/04/memorandum-renewing-the-national-security-council-system/> (a letöltés ideje: 2023. július 10.).
- 27 A Nemzetbiztonsági Tanács másik újonnan bekerült rendes tagja a Tudomány- és Technológiaügyi Hivatal igazgatója, noha a bejuttatása inkább csak gesztus lehetett az elnök részéről, mivel ő a testület Vezetői Bizottságában csak szükség esetén van jelen. Az is szimbolikus lépés lehetett, hogy a memorandum a Nemzetbiztonsági Tanács rendszerének a „megújításáról” (és nem csak a megszervezéséről) szólt, amivel az elődjétől kívánt különbözni. Bellinger, John: „National Security Memorandum 2: What’s New in Biden’s NSC Structure?”, *Lawfare*, <https://www.lawfaremedia.org/article/national-security-memorandum-2-whats-new-bidens-nsc-structure> (a letöltés ideje: 2023. július 15.).
- 28 Boys, James D.: „In Charge, But Not in Control: Biden’s Foreign Policy”, *Political Insight*, 13., no. 1. (2022): 5–6.
- 29 Slaughter, Anne-Marie: „It’s Time to Get Honest About the Biden Doctrine”, *The New York Times*, <https://www.nytimes.com/2021/11/12/opinion/biden-foreign-policy.html> (a letöltés ideje: 2023. július 20.).
- 30 Tierney: „In Search of the Biden Doctrine”.
- 31 Joe Biden egyrészt levonta a következtetéseket a választói visszajelzésekből, és napi-rendre vett addig kevésbé prioritált kérdéseket (például a korábbi kereskedelempolitika társadalmi hatásainak a kezelését és a katonai szerepvállalásra való hajlam kordában tartását), a Demokrata Párt 2020-as platformját pedig úgy alakította, hogy az az Obama-hagyatékot és a párt bal szárnyának az igényeit ötvözze. Másrészt a Biden-csapat a trumpi tanulságokat is levonta: amikor Jake Sullivan összekapcsolta a bel- és külpolitikai szempontokat, akkor valójában egy, a 2016-os Trump-kampány által kihasznált piaci rést (a külpolitikától elhidegült választói rétegek) célozott meg. Duss, Matthew és Wertheim, Stephen: „A Better Biden Doctrine”, *New Republic*, 254., no.1–2. (2023): 14.
- 32 Brands, Hal: „The Emerging Biden Doctrine”, *Foreign Affairs*, <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2021-06-29/emerging-biden-doctrine> (a letöltés ideje: 2023. július 16.).
- 33 Zakaria, Fareed: „We Now Have a Biden Doctrine. It Makes Me Nervous”, *The Washington Post*, <https://www.washingtonpost.com/opinions/2023/05/05/biden-doctrine-sullivan-protectionism-economy/> (a letöltés ideje: 2023. július 20.).
- 34 *The White House*, „National Security Strategy”, <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/10/Biden-Harris-Administrations-National-Security-Strategy-10.2022.pdf> (a letöltés ideje: 2023. július 16.), 6. o.

- 35 Rachman, Gideon: „How the Ukraine War Reshaped US Alliances”, *Financial Times*, <https://www.ft.com/content/2d1dd859-72f9-42f6-8bb9-2f575c745421> (a letöltés ideje: 2023. július 22.).
- 36 *The White House*, „National Security Strategy”, 8., 12. o.
- 37 Brands: „The Emerging Biden Doctrine”.
- 38 Biden, Joseph R.: „Why America Must Lead Again. Rescuing U.S. Foreign Policy After Trump”, *Foreign Affairs*, 99., no. 2. (2020): 67., 71.
- 39 Rachman: „How the Ukraine War Reshaped US Alliances”.
- 40 Brands, Hal: „Two Worlds, Not One”, *National Review*, 74., no. 4. (2022): 24–27.
- 41 *The White House*, „National Security Strategy”, 9. o.
- 42 Wright, Thomas: „The Sliding-Doors Approach to the Russia Crisis”, *The Atlantic*, <https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2022/02/sliding-doors-approach-russia-crisis/621498/> (a letöltés ideje: 2023. július 24.).
- 43 Harrell, Peter: „The Limits of Economic Warfare”, *Foreign Affairs*, <https://www.foreignaffairs.com/united-states/limits-economic-warfare> (a letöltés ideje: 2023. július 23.).
- 44 Adayemo, Wally: „America’s New Sanctions Strategy”, *Foreign Affairs*, <https://www.foreignaffairs.com/russian-federation/americas-new-sanctions-strategy> (a letöltés ideje: 2023. július 24.).
- 45 *United States Department of the Treasury*, „Remarks by Secretary of the Treasury Janet L. Yellen on Way Forward for the Global Economy”, <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jv0714> (a letöltés ideje: 2023. július 24.).
- 46 A Biden-adminisztráció készítette el 2021-ben a 2001. szeptember 11-i terrortámadások utáni első szankciós felülvizsgálatot, amely tisztázta az amerikai szankciópolitika elveit, például a szankciók kiegészítő jellegét, célzott fókuszát, rugalmasságát, valamint a szövetségesekkel való összehangolását. *United States Department of the Treasury*, „The Treasury 2021 Sanctions Review”, <https://home.treasury.gov/system/files/136/Treasury-2021-sanctions-review.pdf> (a letöltés ideje: 2023. július 24.), 4. o.
- 47 A Képviselőház progresszív választmányának tagjai egy már augusztus 1-jén megfogalmazott levélben 2022. október 25-én arra kérték Biden elnököt, hogy az orosz–ukrán háborút próbálja meg közvetlen amerikai–orosz diplomáciai lépések segítségével megoldani. A kellő egyeztetés hiányában kiküldött levelet azonban 24 órán belül visszavonták. Ward, Alexander és Berg, Matt: „Progressive Caucus Retracts Ukraine Letter”, *Politico*, <https://www.politico.com/newsletters/national-security-daily/2022/10/25/progressive-caucus-retracts-ukraine-letter-00063310> (a letöltés ideje: 2023. július 10.).
- 48 Carden, James: „Biden and the Democrats Pivot to Proxy War”, *Asia Times*, <https://asiatimes.com/2022/05/biden-and-the-democrats-pivot-to-proxy-war/> (a letöltés ideje: 2023. július 24.).
- 49 Biden: „Why America Must Lead”, 68. o.
- 50 Jake Sullivan az egyik beszámolójában arról írt, hogy amikor a 2016-os elnökválasztási kampány során Ohio államban a „liberális nemzetközi rend” előnyeiről beszélt, egy férfi megjegyezte: „Nem vagyok biztos abban, hogy pontosan mire utal, de ebből a három szóból egyik sem tetszik!” Sullivan, Jake: „Yes, America Can Still Lead the World”, *The Atlantic*, no. 1. (2019): 78.
- 51 Sullivan, Jake: „The World After Trump. How the System Can Endure”, *Foreign Affairs*, 97., no. 2.. (2018): 12–14.
- 52 Gawthrop, Andrew: „Taking US Foreign Policy for the Middle Class Seriously”, *The Washington Quarterly*, no. 1. (2022): 61., 64.
- 53 Labott: „The Sullivan Model”.

- 54 Power, Samantha: „How Democracy Can Win”, *Foreign Affairs*, 102., no. 2. (2023): 25., 28., 35.
- 55 Burns, William J. és Greenfield, Linda-Thomas: „The Transformation of Diplomacy”, *Foreign Affairs*, 99., no. 6. (2020): 103.
- 56 Blinken, Antony J.: „A Foreign Policy for the American People”, *United States Department of State*, <https://www.state.gov/a-foreign-policy-for-the-american-people/> (a letöltés ideje: 2023. július 25.).
- 57 *The White House*, „Interim National Security Strategic Guidance”, <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2021/03/NSC-1v2.pdf> (a letöltés ideje: 2023. július 25.), 8. o.
- 58 *The White House*, „National Security Strategy”, 12. o.
- 59 *The White House*, „Remarks by National Security Advisor Jake Sullivan on Renewing American Economic Leadership at the Brookings Institution”, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/04/27/remarks-by-national-security-advisor-jake-sullivan-on-renewing-american-economic-leadership-at-the-brookings-institution/> (a letöltés ideje: 2023. július 25.).
- 60 Ékes példa erre az inflációcsökkentésről szóló 2022-es törvény, amely a nevével ellentétben főleg a zöldátállásról szól. A Kongresszusban pártvonalak mentén elfogadott jogszabály szerint az amerikai állampolgároknak adókedvezmény jár, ha Észak-Amerikában gyártott elektromos gépjárművet vagy észak-amerikai nyersanyagokból előállított akkumulátort vásárolnak. Mivel a kedvezmény a tengerentúlról származó termékek közül csak az Egyesült Államokkal szabadkereskedelmi megállapodással rendelkező országokból valókra érvényes, a Biden-adminisztrációt egyes külföldi partnerei protekcionizmussal vádolták (különösen amiatt, hogy az elnök egyébként is az amerikai termékek vásárlását népszerűsítette). Katherine Tai, az Egyesült Államok kereskedelmi főtárgyalója szabadkereskedelmi megállapodások kötését javasolta, ami viszont a Kongresszusnak nem tetszett, márpedig az alkotmány alapján a kereskedelem átfogó szabályzásának a joga a törvényhozást illeti. Manak, Inu: „Biden Is Rewriting the Rules on Trade – and Americans Should Be Worried”, *Foreign Policy*, <https://foreignpolicy.com/2023/04/28/ira-trade-ustr-tai-biden-congress-fta/> (a letöltés ideje: 2023. július 26.).
- 61 Bade, Gavin: „Joe Biden Wants a »New Economic World Order.« It’s Never Looked more disordered”, *Politico*, <https://www.politico.com/news/2023/05/25/joe-bidens-economy-trade-china-00096781> (a letöltés ideje: 2023. július 26.).